

Sygnatura akt I C 199/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 października 2017 r.

Sąd Rejonowy w Kamiennej Górze I Wydział Cywilny w następującym składzie:

Przewodniczący: SSR Marek Dziwiński

Protokolant: Magdalena Mastej

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 4 października 2017 r. w K.

sprawy z powództwa B. P.

przeciwko (...) Zakładowi (...) na (...) S.A. Oddział we W.

o zapłatę

I powództwo oddała,

II nie obciąża powoda obowiązkiem zwrotu stronie pozwanej kosztów procesu,

III zasądza od Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Kamiennej Górze na rzecz r. pr. M. K. kwotę 2.952,00 zł tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu, przy czym kwota 552,00 zł stanowi podatek od towarów i usług.

Sygn. akt I C 199/16

UZASADNIENIE

Powód B. P. wniósł o zasądzenie od strony pozwanej (...) S.A. w W. kwoty 20.000,00 zł wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 1 czerwca 2015 r., a także o zwrot kosztów postępowania.

W uzasadnieniu powód wskazał, że dochodzona suma stanowi odszkodowania za śmierć matki, która od przeszło 10 lat ubezpieczała się w (...) regularnie opłacając składki do sierpnia 2014 r. Powód wskazał, że w październiku 2014 r. jego matka doznała udaru mózgu, przebywała w szpitalu przez 2 miesiące, a po jego opuszczeniu wymagała pomocy osób drugich w opiece. Powód wskazał, że został zatrzymany w dniu 30.01.2015 r. i skierowany do aresztu celem odbycia kary. W dniu 09.03.2015 r. jego matka doznała drugiego udaru, wskutek którego zmarła. Powód wskazał, że o polisie matki dowiedział się z pisma (...) po jej pogrzebie. Zwrócił się wówczas do ubezpieczyciela o odszkodowanie, jednak spotkał się z odmową.

(...) Zakład (...) na (...) S.A. Oddział we W. w odpowiedzi wniósł o oddalenie powództwa w całości, a także o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów procesu oraz kosztów zastępstwa procesowego według norm prawem przepisanych.

W uzasadnieniu strona pozwana przyznała, że G. P. (1) – mama powoda, była ubezpieczona w (...) S.A. zgodnie z polisą o numerze (...) indywidualnego kontynuowanego grupowego ubezpieczenia na życie typu (...) na podstawie ogólnych warunków grupowego ubezpieczenia rodzinnego na życie. Suma ubezpieczenia ustalona została na kwotę 2.100,00 zł. Strona pozwana wskazała, że ubezpieczona samowolnie zaprzestała opłacania należnych składek, a tym samym sama rozwiązała umowę. Ostatnia składka została opłacona w październiku 2014 r., zatem zgodnie z § 26 ust. 1

ppkt. B ogólnych warunków grupowego ubezpieczenia rodzinnego na życie, odpowiedzialność ubezpieczyciela ustala z dniem 31.01.2015 r. Wobec śmierci G. P. (1) w dniu 9.03. (...). w tym czasie nie obejmowało ją już ubezpieczenie.

W piśmie procesowym k.68-69 z dnia 29.11.2016 r. /data wpływu/ powód podtrzymał wcześniej wyrażone stanowisko twierdząc, że suma ubezpieczenia została podwyższona o dodatkową kwotę 20.000,00 zł.

W odpowiedzi strona pozwana zaprzeczyła, aby matkę powoda wiązała podwyższona suma ubezpieczenia do kwoty 20.000,00 zł od 30.04.2006 r., gdyż G. P. (1) nie skorzystała z tej oferty podwyższenia składki i podwyższenia świadczenia.

Sąd ustalił, co następuje:

Matka powoda G. P. (1) objęta była u strony pozwanej grupowym ubezpieczeniem rodzinnym na życie co najmniej od 1987 roku, numer polisy (...). Suma ubezpieczenia była regularnie podwyższana, w 2006 r. wynosiła 1.700,00 zł, w 2007 r. – 1.800,00 zł, w 2008 r. – 1.900,00 zł, w 2010 r. - 2.100,00 zł.

/Dowód: deklaracje zgody k. 32-33, 84-88, pisma (...) do G. P. (1) k. 30-31, 34-35, 80-83/.

G. P. (1) pismem z dnia 3.04.2006 r. (...) S.A. zaproponowało specjalną ofertę obejmującą dodatkowe ubezpieczenie na wypadek śmierci spowodowanej nieszczęśliwym wypadkiem (...). Składki tego ubezpieczenia przez pierwsze 3 miesiące opłacało (...) S.A., a po upływie tego okresu składkę w wysokości 3 zł miesięcznie miała opłacać ubezpieczona. Dodatkowe ubezpieczenie NW obowiązywało od 01.04.2006 r. Suma ubezpieczenia została ustalona na dodatkową kwotę 20.000,00 zł.

/Dowód: pismo (...) S.A. k. 70, szczegóły oferty 1/06 k. 70, potwierdzenie dodatkowego ubezpieczenia k. 72, ogólne warunki umowy k. 73/.

G. P. (1) ostatnią składkę na ubezpieczenie na życie opłaciła w październiku 2014 r. Ubezpieczona zmarła w dniu 09.03.2015 r. w skutek przebycia kolejnego udaru mózgu. Powód jako spadkobierca osoby ubezpieczonej wystąpił z roszczeniem do strony pozwanej w związku ze śmiercią matki.

/okoliczności bezsporne/

Powód pismem z dnia 03.07.2015 r. został poinformowany przez stronę pozwaną, że zgłoszone roszczenie nie może zostać przyznane.

/dowód: pismo z 03.07.2015 r. k. 28/.

Sąd zważył, co następuje:

Stan faktyczny ustalono w głównej mierze w oparciu o przedstawione przez obie strony postępowania dowody z dokumentów, które nie budzą wątpliwości co do ich autentyczności, a ta nie była przez strony w żaden sposób kwestionowana. Bezsporne w sprawie jest, że matka powoda regularnie opłacała składki z tytułu ubezpieczenia na życie do października 2014 r. oraz to, że zmarła w marcu 2015 r., a z roszczeniem wystąpił jej syn jako spadkobierca.

Zgodnie z przepisem art. 805 § 1 k.c. przez umowę ubezpieczenia ubezpieczyciel zobowiązuje się, w zakresie działalności swego przedsiębiorstwa, spełnić określone świadczenie w razie zajścia przewidzianego w umowie wypadku, a ubezpieczający zobowiązuje się zapłacić składkę. Ubezpieczenie osobowe może w szczególności dotyczyć: przy ubezpieczeniu na życie - śmierci osoby ubezpieczonej lub dożycia przez nią oznaczonego wieku; przy ubezpieczeniu następstw nieszczęśliwych wypadków - uszkodzenia ciała, rozstroju zdrowia lub śmierci wskutek nieszczęśliwego wypadku (art. 829§1 k.c.).

Wysuwane przez obie strony sporu twierdzenia uzasadniają dokonanie w tym miejscu wstępnych wyjaśnień zmierzających do uporządkowania wysuwanych wniosków, tym bardziej, że istnienie umów ubezpieczenia oraz ich

treści należało odtworzyć z przedstawionych przez strony dokumentów. Dokonane przez Sąd ustalenia wskazują na istnienie w czasie dwóch stosunków ubezpieczeniowych osobowych między G. P. (1) a (...) tj. umowy ubezpieczenia na życie oraz ubezpieczenia dodatkowego od następstw nieszczęśliwych wypadków. Ubezpieczenie na życie było ubezpieczeniem podstawowym, ubezpieczenie (...) było ubezpieczeniem towarzyszącym, na co wskazują OWU (...) (k. 73). W tym miejscu należy stwierdzić, że z dokumentów przedstawionych przez strony nie sposób precyzyjnie ustalić okresu objęcia ubezpieczeniem NW. Pewne jest jedynie to, że ubezpieczenie NW obowiązywało w okresie promocji zaproponowanej przez (...) tj. w okresie od 01.04.2006 r. do 30.06.2006 r.

Wyraźnie należy zaakcentować, że powód od początku procesu domagał się zasądzenia kwoty 20.000,00 zł stanowiącej dodatkową sumę ubezpieczenia z tytułu ubezpieczenia NW. Z drugiego pisma powoda (k. 68-69) wynika, że roszczenie wywodzi z ubezpieczenia NW. Powód zdaje się sam nie rozumieć, że jego matkę wiązały dwie umowy ubezpieczenia osobowego: na życie oraz dodatkowa - od następstw nieszczęśliwych wypadków. Wedle tak sformułowanego żądania powód niewątpliwie wywodził swoje roszczenie z dodatkowego ubezpieczenia NW bowiem dochodzona pozwem suma pokrywa się w całości z sumą dodatkowego ubezpieczenia zaproponowaną przez (...) w promocji ubezpieczenia NW. Odpowiedzialność (...), z tej dodatkowej umowy, uruchamiało zajście przewidzianego w umowie nieszczęśliwego wypadku, a szczegółowiej – zaistnienie sytuacji z § 4 ogólnych warunków dodatkowego ubezpieczenia na wypadek śmierci ubezpieczonego spowodowanej nieszczęśliwym wypadkiem NW PLUS (k. 73), zgodnie z którym zakres ubezpieczenia obejmuje śmierć ubezpieczonego spowodowaną nieszczęśliwym wypadkiem zaistniałym w okresie odpowiedzialności (...) S.A. Brak jest w ogólnych warunkach ubezpieczenia legalnej definicji nieszczęśliwego wypadku w związku z tym należało przyjąć powszechne rozumienie tego określenia. Nieszczęśliwy wypadek to nagle (gwałtowne) zdarzenie wywołane przyczyną zewnętrzną (mającą swoje źródło poza organizmem ludzkim) w następstwie którego ubezpieczony, niezależnie od swej woli, doznał uszkodzenia ciała, rozstroju zdrowia lub zmarł.

Wobec wywodzenia przez powoda swojego żądania z umowy ubezpieczenia od następstw nieszczęśliwych wypadków należało tak sformułowane żądanie oddalić. Śmierć matki powoda nastąpiła z powodu jej choroby tj. przebytego, drugiego udaru mózgu, a zatem związana była z przyczyną wewnętrzną. Ryzykiem ubezpieczeniowym była natomiast śmierć w następstwie nieszczęśliwego wypadku i tylko zajście takiego zdarzenia implikowało odpowiedzialność (...) z umowy dodatkowej NW. Ponadto odpowiedzialność (...) wymagałaby ustalenia czy rzeczywiście – w dacie śmierci G. P. (1) – umowa ubezpieczenia NW jeszcze obowiązywała. Wypowiedzenie przez ubezpieczającego umowy, jeżeli rata nie została zapłacona w terminie, wymaga uprzedniego skierowania wezwania do zapłaty, w którym wyznacza się dodatkowy termin na zapłatę składki z pouczeniem o skutkach niezapłacenia składki. Zgodnie bowiem z brzmieniem przepisu art. 807§1 k.c. postanowienia ogólnych warunków ubezpieczenia lub postanowienia umowy ubezpieczenia sprzeczne z przepisami dot. umów ubezpieczenia są nieważne, chyba że dalsze przepisy przewidują wyjątki. W braku odmiennego zastrzeżenia umowę uważa się za wypowiedzianą przez ubezpieczającego, jeżeli składka lub jej rata nie została zapłacona w terminie określonym w umowie lub ogólnych warunkach ubezpieczenia mimo uprzedniego wezwania do zapłaty w dodatkowym terminie określonym w ogólnych warunkach ubezpieczenia; w wezwaniu powinny być podane do wiadomości ubezpieczającego skutki niezapłacenia składki (art. 830 § 2 k.c.). Strona pozwana nie wykazała by wzywała, po zaleganiu w opłatach składek przez ubezpieczoną, do zapłaty składek. G. P. (1) opłaciła ostatnią składkę ubezpieczenia w październiku 2014 r. Mniej więcej w tym czasie przeszła pierwszy udar. Ubezpieczyciel powinien odnotować brak wpływu składki ubezpieczenia i wezwać G. P. do zapłaty, czego zaniechał. W tych warunkach należało, na podstawie art. 830§2 w zw. z art. 807§1 k.c., uznać zapisy § 26 pkt 1 OWU grupowego ubezpieczenia na życie oraz § 11 OWU ubezpieczenia (...) za nieważne. Niemniej jednak, pomimo uznania, że obowiązywała dodatkowa umowa ubezpieczenia od (...), to jednak nie nastąpiło zdarzenie ubezpieczeniowe (śmierć G. P. nie była nieszczęśliwym wypadkiem), które byłoby podstawą do dochodzenia od (...) sumy 20.000,00 zł.

W tych warunkach, przy tak sformułowanym żądaniu pozwu – opartym na zaistnieniu zdarzenia w postaci nieszczęśliwego wypadku - należało je oddalić.

Orzeczenie w punkcie II wyroku o kosztach procesu oparto na regule wynikającej z art. 102 k.p.c. Zgodnie z tym przepisem w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów

albo nie obciążać jej w ogóle kosztami. Zastosowanie art. 102 k.p.c. powinno być oceniane w całokształcie okoliczności, które by uzasadniały odstępstwo od podstawowych zasad decydujących o rozstrzygnięciu w przedmiocie kosztów procesu. Do kręgu tych okoliczności należy zaliczyć zarówno fakty związane z samym przebiegiem procesu, jak i fakty leżące na zewnątrz procesu, zwłaszcza dotyczące stanu majątkowego (sytuacji życiowej). Okoliczności te powinny być oceniane przede wszystkim z uwzględnieniem zasad współżycia społecznego (zob. post. SN z 14.1.1974 r., II CZ 223/73, L.). Stanowisko strony pozwanej w niniejszej sprawie nie miało wpływu na wynik procesu i okoliczności, które Sąd brał pod uwagę z urzędu przesądziły o wygraniu sprawy przez (...). Strona pozwana zaprzeczała wręcz zawarcie umowy NW, podczas gdy istnieje dokument potwierdzający zawarcie takiej umowy. Fakt zaprzestania opłacania składek nie mógł być podstawą do oddalenia powództwa co zostało już omówione. Towarzysząca temu trudna sytuacja materialna powoda przemawiała za uznaniem, że wystąpił szczególnie uzasadniony przypadek pozwalający na zastosowanie art. 102 k.p.c.

Postanowieniem z dnia 07.09.2016 r. ustanowiono dla powoda pełnomocnika z urzędu, który zgłosił żądanie zasądzenia kosztów zastępstwa procesowego. Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu z dnia 3 października 2016 r. (Dz.U. z 2016 r. poz. 1715) stanowi w § 2 i § 8 pkt. 5, że koszty nieopłaconej pomocy prawnej ponoszone przez Skarb Państwa przy wartości przedmiotu sprawy powyżej 10 000 zł do 50 000 zł wynoszą 2400 zł. Zgodnie z § 4 ust.3 rozporządzenia opłatę podwyższa się o kwotę podatku od towarów i usług. Na podstawie powołanych przepisów należało zasądzić od Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Kamiennej Górze na rzecz r.pr. M. K. kwotę 2.952,00 zł (w tym podatek VAT) tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu, o czym orzeczono w punkcie III sentencji wyroku.